

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative
(reforma sistemului judecătoresc)

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Ministerul Justiției a elaborat și propune spre promovare proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative în vederea asigurării implementării acțiunii 4.(c) din Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova–Uniunea Europeană în perioada 2017–2019 aprobat prin Hotărârea Guvernului 1472 din 30.12 2016, precum și recomandărilor internaționale ce se referă la activitatea sistemului judecătoresc.

Proiectul menționat propune modificarea Legii nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească; Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului; Legii nr. 94¹-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii; Legii nr. 152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției; Legii nr. 154 din 5 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor; Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

Prezentul proiect a fost elaborat în scopul:

- lichidării vidurilor legislative în partea ce ține de promovarea, transferarea, detașarea, suspendarea, demisia și eliberarea din funcție a judecătorilor;
- asigurării principiului transparenței în activitatea Consiliului Superior al Magistraturii;
- garantarea independenței sistemului judiciar;
- consolidarea capacităților administrative ale sistemului judecătoresc;
- garantarea imparțialității și eficacității inspecției judiciare;

Argumentarea necesității de reglementare și evidențierea elementelor noi

Astfel, în vederea **uniformizării terminologiei** proiectul propune modificarea Legii nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească substituind la articolul 6¹ la alineatul (1) cuvintele „programului electronic de gestionare a dosarelor” cu sintagma „*Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor*” în ambele propoziții ale acestuia.

Concomitent, **în scopul instituirii obligativității Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, reglementării locului și desemnării autorității responsabile de gestionarea acestuia**, legea menționată se completează cu articolul 6² cu următorul cuprins:

„ *Articolul 6². Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor*

(1) Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor este unic pentru toate instanțele de judecată, fiind parte componentă a Sistemului informațional judiciar. Utilizarea acestuia este obligatorie pentru toate instanțele de judecată.

(2) Gestiunea Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor și asigurarea controlului asupra funcționalității acestuia se efectuează de către Agenția de administrare a instanțelor judecătorești.”

În contextul modificării denumirii organului abilitat cu atribuții în domeniul administrării instanțelor judecătorești, proiectul propune și modificarea articolului 16¹ alin. (1) lit. k) și articolul 54 al aceleiași legi prin care cuvintele „Departamentului de administrare judecătorească” se substituie cu cuvintele „Agenției de administrare a instanțelor judecătorești”.

În scopul **asigurării principiului transparenței în activitatea Consiliului Superior al Magistraturii**, proiectul propun următoarele modificări ale Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului:

Art. 9 alineatul (3) va avea următorul cuprins :

„(3) Consiliul Superior al Magistraturii periodic anunță informația cu privire la funcțiile vacante sau care pot deveni vacante în următoarele 3 luni. Toate funcțiile anunțate se scot la următorul concurs.” ;

Concomitent, art. 9 se completează cu aliniatul (9) cu următorul cuprins :

„(9) Candidații selectează funcțiile scoase la concurs în ordinea descrescătoare a mediei obținute. În caz de egalitate a mediilor, primul va selecta funcția candidatul care a obținut rezultate mai mari la examenul susținut în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției. Rezultatele concursului se publică pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Magistraturii în termen de 2 zile lucrătoare de la finalizarea acestuia.”

Din aceleași considerente se propune completarea art. 4 alin. (4) al Legii nr. 947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii cu litera d¹) cu următorul cuprins:

„d¹) colaborează cu societatea civilă și mass-media pentru informarea publicului despre activitatea Consiliului și a instanțelor judecătorești;”

De asemenea, în scopul asigurării principiului transparenței în activitatea Consiliului Superior al Magistraturii în partea ce ține de adoptarea hotărârilor, proiectul propune modificarea redacției art.8¹ alin. (7) al Legii nr. 947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii propunând-se următorul conținut:

„(7) Hotărârile adoptate de Consiliul Superior al Magistraturii și de organele sale, ale membrilor Consiliului, inclusiv cele adoptate în cadrul ședințelor închise, opiniile separate ale membrilor Consiliului, precum și rapoartele anuale ale Consiliului se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Magistraturii. Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii prin care acesta își expune acordul sau dezacordul pentru pornirea urmăririi penale în condițiile art. 19 alin. (4) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului se publică pe pagina web a acestuia, cu anonimizarea datelor în privința identității judecătorului.”,

iar

art. 24 alin. (3) al aceleiași legi după cuvântul „Hotărârea” se completează cu cuvântul „motivată”.

În scopul consolidării rolului și capacităților inspecției judiciare, proiectul propune operarea următoarelor modificări ale Legii nr. 947-XIII din 19 iulie 1996

cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii:

La articolul 7¹:

alineatul (2) a două propoziție va avea următorul cuprins „Inspectorul-judecător poate fi numit pentru cel mult un singur mandat.”.

alineatul (3) prima propoziție se completează cu cuvintele „ și care nu a exercitat funcția de judecător pe parcursul ultimilor 5 ani și nu are la momentul depunerii setului de acte rude pînă la gradul II în această funcție.”.

Modificările propuse vor contribui la excluderea factorului coruptibilității în sistemul judecătoresc, care poate apărea în cazul deținerii a două mandate consecutive de inspector-judecător, precum și în cazul în care acesta a exercitat funcția de judecător pe parcursul ultimilor 5 ani și are la momentul depunerii setului de acte rude pînă la gradul II în această funcție.

În vederea contracarării fenomenului coruptibilității și excluderii unor eventuale abuzuri prin folosirea calității de membru în Consiliului Superior al Magistraturii și proiectul propune excluderea posibilității deținerii a 2 mandate consecutive în organele acestuia.

Astfel, art. 9 alin.(1) al Legii nr. 497 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii se completează cu propoziția „*Membrii Consiliului Superior al Magistraturii nu pot fi aleși pentru 2 mandate consecutive.*” În consecință, urmează a fi exclusă propoziția „Membrii Consiliului Superior al Magistraturii din rîndul profesorilor de drept titulari nu pot fi aleși pentru 2 mandate consecutive.” de la articolul 3 alineatul (3) al aceleiași legi.

În același scop proiectul propune completarea art. 20 al aceleiași legi cu alineatul (3²) cu următorul conținut: „(3²) *Promovarea într-o instanță superioară, transferarea la o instanță de același nivel, numirea în funcție de președinte sau de vicepreședinte de instanță a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și a supleanților acestora, selectați din rîndul judecătorilor se interzice în perioada detașării acestora în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii pe parcursul exercitării mandatului.*”.

În vederea instituirii unei proceduri transparente, bazate pe merite, la selecția candidaților vizînd numirea, pentru prima dată, în funcția de judecător de care colegiul pentru selecție urmează să țină cont, în mod obligatoriu, proiectul propune modificarea art. 5 alin. (2) ale Legii nr. 154 din 5 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor acesta propunînd-se în următoarea redacție:

„(2) *La selecția candidaților, care urmează a fi numiți pentru prima dată în funcția de judecător, media de concurs se calculează după cum urmează: 50% se constituie din nota obținută la examenul susținut în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției și nu mai mult de 50% din media acordată de Colegiul pentru selecție.*”

În același context se propune modificarea alin. (3) prin care cuvintele „colegiul pentru selecție va ține cont, în mod obligatoriu, de hotărîrile colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor” se substituie cu cuvintele „ *nu mai puțin*

de 50% constituie rezultatul evaluării activității și nu mai mult de 50% din media acordată de Colegiul pentru selecție”;

De asemenea, din considerentele enunțate urmează a fi modificat articolul 15 alineatul (2) litera b) din Legea nr. 152-XVI din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției, propunându-se următorul cuprins:

„b) are diplomă de studii superioare de licență și diplomă de studii superioare de master în domeniul dreptului sau un alt act de studii în domeniul dreptului echivalent acestora, recunoscut de structura abilitată pentru recunoașterea și echivalarea actelor de studii și calificărilor;”

Concomitent, în același scop se impune operarea următoarelor modificări ale Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului:

la articolul 6 :

alineatul (1) lit. b) va avea următorul cuprins : *„b) are diplomă de studii superioare de master în drept sau echivalentul acesteia;”* ;

la alineatul (2) după cuvintele „ profesor de drept titular în instituțiile de învățământ superior acreditate” se completează cu cuvintele „ formator al Institutului Național al Justiției”

De asemenea proiectul instituie posibilitatea Consiliului Superior al Magistraturii de a refuza înaintarea candidaturii în cazul constatării unor temeuri de incompatibilitate a candidatului cu funcția de judecător, președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești și propune în acest sens completarea art. 19 alin.(2) al Legii nr. 947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii cu următoarea propoziție: *„Consiliului Superior al Magistraturii poate refuza înaintarea propunerii de numire a candidatului în funcție, dacă constată existența temeiurilor de incompatibilitate a candidatului cu funcția de judecător, președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești.”*

Cu privire la procedura de eliberarea din funcție a judecătorilor, menționăm că judecătorii, față de care a fost pornită urmărirea penală să fie în mod obligatoriu suspendați din funcție pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii judecătorești. În perioada respectivă, judecătorul bănuit să nu poată depune cerere de demisie sau de transfer. Dacă urmărirea penală încetează sau judecătorul este achitat, atunci acesta este restabilit în funcție.

Dacă după emiterea decretului Președintelui RM privind eliberarea din funcție a judecătorului, CSM sistează demisia judecătorului, atunci în baza hotărîrii respective a CSM Președintele RM va modifica și temeiul din decretul privind eliberarea din funcție.

În acest context proiectul propune următoare modificări ale Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului

1. Articolul 19 se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) Hotărîrile prin care Consiliul Superior al Magistraturii își expune acordul sau dezacordul pentru pornirea urmării penale în condițiile alin. (4) trebuie motivate și se publică pe pagina web a acestuia, cu anonimizarea datelor în privința identității judecătorului.”

2. Articolul 24 se completează cu alineatul (31) cu următorul cuprins:

„(3¹) În perioada suspendării în temeiul alin. (1) lit. a) judecătorul nu poate fi eliberat din funcție în baza cererii de demisie sau nu poate fi transferat într-o altă instanță.”;

5. Articolul 25 alineatul (2) se completează cu propoziția „Dacă de la emiterea hotărîrii de eliberare din funcție a judecătorului și înaintarea propunerii Președintelui Republicii Moldova, după caz, Parlamentului, pînă la emiterea decretului Președintelui Republicii Moldova, după caz, hotărîrii Parlamentului în acest sens, temeiurile de eliberare din funcție a judecătorului s-au schimbat, Consiliul Superior al Magistraturii este obligat să modifice hotărîrea respectivă.”

6. La articolul 26 alineatul (7) se completează cu propoziția: „În cazul sistării demisiei judecătorului, Președintele Republicii Moldova modifică decretul prezidențial privind eliberarea din funcție a judecătorului în temeiul hotărîrii Consiliului Superior al Magistraturii.”

Referitor la răspunderea disciplinară a judecătorilor proiectul preia recomandările Comisiei de la Veneția (Opinia Comisiei de la Veneția nr. 755/2014), propunînd următoarele amendamente la Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

Conform pct. 19 din Opinia Comisiei de la Veneția, ”Pentru a evita riscul ca judecătorii să fie trași la răspundere pentru simplă neglijență în această privință, Articolul 4.1.a ar trebui să prevadă că faptele sau omisiunile vizate pot duce la măsuri disciplinare doar dacă sunt comise intenționat sau prin neglijență gravă.”.

Astfel, propunem **la art. 4, alin. (1), lit. a)**, după cuvîntul ”*nerespectarea*” să se completeze cu cuvintele ”*intenționată sau din neglijență gravă a*”.

Potrivit Recomandării Comitetului Miniștrilor cu privire la independența, eficiența și responsabilitatea judecătorilor, ”interpretarea legii, evaluarea faptelor și aprecierea probelor de către judecători pentru a decide asupra cazurilor nu trebuie să atragă răspunderea civilă sau disciplinară, în afara cazului relei intenții sau neglijenței grave”. Această prevedere a fost menționată și de Comisia de la Veneția, care a sugerat că ”acest articol ar trebui reformulat; s-ar putea referi la rea intenție și neglijență gravă”.

Drept urmare, propunem o nouă redacție pentru **art. 4, alin. (1), lit. b)**: ”*b) adoptarea unei hotărîri judecătorești prin care intenționat sau din neglijență gravă au fost încălcate drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor fizice sau juridice garantate de Constituția Republicii Moldova și de pactele și tratatele internaționale privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte;*”.

Redacția propusă supra pentru lit. b) este mai largă decît actuala formulare a acesteia, deoarece include nu doar încălcarea art. 6 din CEDO, ci și a altor tratate internaționale la care statul nostru este parte. De asemenea, redacția propusă este mai precisă, deoarece în acest caz, va fi prevăzut exact că aplicarea neuniformă a legislației constituie temei pentru aplicarea sancțiunii numai dacă a încălcat un drept garantat de Convenție, de Constituția Republicii Moldova, de tratatele

internaționale la care Republica Moldova este parte și principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Pentru a asigura o formulare corectă din punct de vedere gramatical **art. 4, alin. (1), lit. d)**, propunem redactarea acesteia prin substituirea cuvintelor ”a altui” cu cuvintele ”de către alt”.

Cu referire la **art. 4, alin. (1), lit. j)**, menționăm că actuala formulare a acesteia nu creează nici o excepție pentru situațiile în care neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu a avut loc din motive neimputabile judecătorului, cum ar fi, spre exemplu, cazurile de forță majoră. În acest context, proiectul vine cu completarea lit. j) și anume, după cuvintele ”, *imputabilă judecătorului,*” se includ cuvintele „și/sau necorespunzătoare, fără o justificare rezonabilă”.

Cu referire la **art. 4, alin. (1), lit. m)**, având în vedere că oricare infracțiune sau contravenție, care a fost comisă de un judecător poate aduce atingere prestigiului justiției, or judecătorul trebuie să aibă o reputație ireproșabilă, să fie un exemplu demn de urmat și să contribuie la sporirea încrederii societății în actul de justiție și ținând cont de Recomandările Comisiei de la Veneția din pct. 29 prin care a menționat că: ”Cuvintele ”elementele unei infracțiuni” ar trebui eliminate. În acest caz, textul alineatului ar fi ”comiterea unei fapte sau contravenții care a adus atingere prestigiului justiției” și ar fi prin urmare foarte asemănător cu Articolul 4.1.p, care se referă la ”manifestări care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori reputației/prestigiului justiției”. De aceea se recomandă să se excludă Articolul 4.1.m sau să se contopească o versiune revizuită a Articolului 4.1.m cu Articolul 4.1.p.”

Drept urmare, propunem la lit. p) cuvântul ”manifestări” să se substituie cu cuvântul ”fapte”. În acest fel, litera respectivă va cuprinde orice fapte, inclusiv infracțiunile și contravențiile.

Referitor la **art. 4, alin. (1), lit. o)**, Comisia de la Veneția , în pct. 32 a menționat că ”conceptele ”prestigiul justiției” sau ”demnitatea funcției de judecător” cu rolul de criterii pentru evaluarea hotărârilor judecătorești sunt prea vagi. Aceste chestiuni sunt nu doar lipsite de precizie, ci și prea subiective pentru a constitui temeiul unor reclamații disciplinare. Prin urmare, Articolul 4.1.o ar trebui fie revizuit, fie clarificat sau eliminat.”

Astfel, propunem excluderea cuvintelor ”, de natură să afecteze prestigiul justiției sau demnitatea funcției de judecător” din cadrul art. 4 lit. (o).

Comisia de la Veneția a mai menționat că ”procedura disciplinară ar trebui în general inițiată în cazul abaterii disciplinare grave sau impardonabile și care aduce dezonoare justiției. Aplicarea sancțiunilor disciplinare pentru o faptă care doar ar putea ”afecta activitatea instanței” este excesivă. Articolul 4 alin. (2) ar trebui revizuit.”

Drept urmare, propunem la art. 2, alin. (2) cuvintele ”din motive imputabile acestora” să se substituie cu cuvintele ”fără o justificare rezonabilă”.

Atenționăm asupra faptului că una din recomandările de bază ale Comisiei de la

Veneția se referă la **art. 6 alin. (2) și alin.(7)**, care reglementează răspunderea disciplinară a președinților și vicepreședinților instanțelor de judecată. Comisia recomandă reformularea într-un mod mai restrictiv al alin. 7, deoarece neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a atribuțiilor prevăzute la art.16¹ din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, la care se face referire în alin. (7) ”*nu ar trebui să atragă automat o sancțiune disciplinară și cu atât mai puțin eliberarea din funcție.*”

În acest context, propunem la art. 6, alin. (2), după sintagma ”alin. (1)” se completează cu cuvintele ”, lit. a), b), c)”. La art.6 alin. (7), după cuvintele ”se aplică pentru abaterile disciplinare” se completează cu cuvintele ”grave sau repetate”.

De asemenea, Comisia de la Veneția atenționează asupra faptului că ”*eliberarea din funcție ar trebui rezervată pentru cazurile foarte grave sau abateri repetate. Ar putea fi de asemenea aplicată în cazul incapacității sau comportamentului care descalifică judecătorul de la îndeplinirea sarcinilor*”. Astfel, se propune **la art. 6, alin. (6)**, după cuvintele ”unei abateri disciplinare” să se completeze cu cuvintele ”grave sau repetate”

Reieșind din faptul că procedurile disciplinare pot fi intentate și împotriva judecătorilor demisionați, considerăm necesar la **art. 8, alin. (1)**, după cuvintele „în privința judecătorilor” să se completeze cu cuvintele ” în funcție și judecătorilor demisionați, pentru faptele comise în timpul exercitării mandatului de judecător”. Acest fapt rezultă și din pct. 47 din Opinia Comisiei de la Veneția.

Comisia de la Veneția a menționat faptul că ar trebui menționat în mod expres că scrutinul pentru alegerea membrilor colegiului disciplinar din rândul judecătorilor se realizează prin vot secret (pct. 52 din Opinia Comisiei de la Veneția). În contextul celor expuse supra, propunem completarea art. 10, alin. (1).

Pentru a evita situațiile în care Adunarea Generală a Judecătorilor are nevoie de câteva întruniri pentru a alege reprezentanții judecătorilor care în prezent sînt membri ai Colegiului disciplinar, precum și pentru a evita riscul unor posibile tergiversări ale alegerii reprezentanților judecătorilor, considerăm că stabilirea unei metode alternative pentru constituirea Colegiului disciplinar este strict necesară. Drept urmare, pentru situațiile de impas, propunem ca toți membrii Colegiului disciplinar din rîndurile judecătorilor să fie desemnați de către Consiliul Superior al Magistraturii. Astfel, propunem substituirea primei propoziții a art. 10 alin (1) cu următoarea „Membrii colegiului disciplinar din rîndul judecătorilor se aleg prin vot secret de Adunarea Generală a Judecătorilor după cum urmează: 1 judecător din cadrul Curții Supreme de Justiție, 2 judecători din cadrul curților de apel și 2 judecători din cadrul judecătoriilor.” și completarea art. 10 cu un nou alin. (1¹) cu următorul conținut: „(11) *Consiliul Superior al Magistraturii va convoca Adunarea Generală a Judecătorilor cu trei luni pînă la expirarea mandatului membrilor Colegiului Disciplinar. În cazul în care nu va fi ales numărul necesar de membri ai colegiului disciplinar, Adunarea Generală a Judecătorilor se convoacă repetat cu cel puțin o lună pînă la expirarea mandatului membrilor colegiului disciplinar.*

Dacă și după aceasta nu vor fi aleși toți membrii Colegiului disciplinar din rândurile judecătorilor, Consiliul Superior al Magistraturii va fi competent să asigure desemnarea numărului necesar de membri din rândul judecătorilor, cu cel puțin 10 zile pînă la data expirării mandatului membrilor colegiului disciplinar.”

Cu referire la **art. 10, alin. (2)**, considerăm necesar de a concretiza procedura conform căreia se efectuează selectarea membrilor supleanți. Această necesitate a fost sesizată și de Comisia de la Veneția. Drept urmare a, propunem completarea art. 10 alin. (2). Astfel, după cuvintele „la alin. (1)” se completează cu cuvintele „și procedurii stabilite pentru alegerea membrilor de bază ai colegiului”.

Pentru a detalia procedura de numire a reprezentanților societății civile în cadrul Colegiului disciplinar, propunem **completarea art. 10 cu alin. (4)** cu următorul cuprins: „(4) Ministrul Justiției este în drept să refuze propunerea comisiei de selectare a candidaților numai în cazul în care nu a fost respectată procedura sau dacă candidații selectați nu corespund criteriilor stabilite prin lege. În acest caz, comisia va organiza un concurs repetat pentru selectarea membrului respectiv.”

Cu referire la **art. 11, alin. (1) lit. e)**, Comisia de la Veneția recomandă următoarele: ”În legătură cu votul a 2/3 din membri trebuie clarificat dacă această prevedere se referă la numărul total al membrilor sau la membrii care sunt prezenți și votează.” (pct. 55 din Opinia Comisiei).

Astfel, propunem la art. 11, alin. (1) lit. e) excluderea cuvintelor „la propunerea motivată a colegiului disciplinar, adoptată cu votul a cel puțin 2/3 din membrii acestuia”, iar pentru alin. (2) al aceluiași articol se propune următorul text „Mandatul de membru al colegiului disciplinar poate fi revocat prin decizie motivată a Colegiului disciplinar adoptată cu votul a 2/3 din numărul total al membrilor”

Totodată proiectul propune micșorarea termenului de la 3 la 1 lună pentru temeiul de încetare a mandatului de membru al colegiului disciplinar.

De asemenea proiectul instituie mecanismul de substituție a membrului colegiului disciplinar cu un supleant pentru cazurile cînd acesta declară abținere de la examinarea cauzei sau cererea de recuzare declarată acestuia este admisă.

Atenționăm că referitor la procedura de revocare membrilor Colegiului disciplinar, Comisia de la Veneția a sugerat că ”*Colegiul ar trebui, el însuși, să poată revoca mandatul unui membru, mai degrabă decît să remită cazul organismului care a ales membrul respectiv pentru a revoca numirea. Credibilitatea Colegiului Disciplinar ar fi compromisă în cazul în care acest organism nu ar revoca numirea.*”

Pentru a stabili un caracter obligatoriu pentru hotărîrile CSM privind revocarea unui membru și a evita situațiile în care hotărîrea respectivă ar putea fi ignorată, propunem: **la art. 11, alin. (2)** după cuvintele ”unui membru al colegiului disciplinar” să se completeze cu cuvintele ”este obligatorie pentru organul respectiv și”.

De asemenea, atenționăm că la art. **11, alin. (3)**, este necesar de a concretiza ordinea în care membrii supleanți vor substitui membrii de bază absenți, fapt

recomandat și de Comisia de la Veneția. Astfel, propunem completarea art. 11, alin. (3) cu cuvintele ”, conform ordinii stabilite în regulamentul de activitate al colegiului disciplinar”. Drept urmare, ordinea de substituire a membrilor de bază va fi stabilită în regulamentul de activitate al Colegiului, care va fi aprobat de CSM.

La **art. 12, alin. (4)** se propune după cuvintele ”3 membri ai colegiului disciplinar,” de a se completa cu cuvintele ”cu votul a 2/3 din numărul membrilor aleși,”. Această propunere rezultă din pct. 59 al Opiniei Comisiei de la Veneția, conform căruia ”o majoritate de 2/3 ar putea funcționa în acest caz ca și în cazul eliminării membrilor simpli”.

La **art. 13 alin. (3)** propunem substituirea cuvintelor ”avînd însă volumul de lucru redus, în funcție de sarcinile de activitate din cadrul colegiului disciplinar” cu cuvintele ”volumul de lucru al acestora fiind redus, în funcție de sarcinile de activitate din cadrul colegiului disciplinar, conform mecanismului stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii”. Această propunere rezultă din pct. 161 al Opiniei Comisiei de la Veneția, conform căruia ”*este nevoie să se prevadă un mecanism pentru a decide cu privire la reducerea volumului de muncă al judecătorilor membri ai Colegiului Disciplinar*”.

Una din propunerile de bază ale Comisiei de la Veneția se referă la **art. 19 alin. (1), lit. a)** : ”*Potrivit Articolului 19.1.a sesizarea privind faptele care pot constitui abateri disciplinare comise de judecători poate fi înaintată de către "orice persoană interesată". Acest drept ar trebui să fie limitat fie la persoanele care au fost afectate de acțiunile judecătorului, fie la cei care au o anumită formă de "interes juridic" în chestiune.*”

Întru susținerea acestei propuneri, recomandăm expunerea art. 19, alin. (1) lit. a) în următoarea redacție: ”a) persoana, drepturile căreia au fost încălcate drept urmare a faptei comise de judecător sau persoana care poate invoca un interes legitim;”.

Referitor la **art. 19, alin. (4)**, Comisia de Veneția a recomandat următoarele: ”*La Articolul 19.4, prevederea referitoare la revocarea sesizării ar trebui să specifice organismul competent pentru a decide cu privire la desfășurarea procedurii disciplinare și procedura care trebuie urmată și ar trebui să precizeze că trebuie să existe un interes public în desfășurarea procedurii disciplinare.*” În acest context, propunem de a completa art. 19 alin. 4 cu cuvintele: ”în condițiile prezentei legi, dacă există un interes public.”.

La art. 23, alin. (2), lit. b), pentru a exclude o obligație inutilă de a solicita opinia judecătorului în cazuri evidente, în care inspectorul-judecător respinge sesizarea, considerăm necesar de a prevedea expres că în aceste situații nu este necesară opinia scrisă a judecătorului. Astfel, propunem completarea lit. b) cu cuvintele ”, cu excepția cazurilor în care sesizarea a fost respinsă”. Această posibilitate va ajuta atât la eficientizarea procedurii, cât și va proteja judecătorii de a fi intimidați în rezultatul sesizărilor neîntemeiate.

Cu referire la **alin. (2), lit. c)** al aceluiași articol, Comisia de la Veneția a recomandat următoarele: ”*La Articolul 23.2 ar fi util să se adauge o mențiune privind "orice explicații furnizate de judecător" la lista elementelor ce trebuie*

cuprinse în raport.”

Drept urmare, propunem completarea lit. c), după cuvintele ”abateri disciplinare” cu cuvintele ”opinia scrisă a judecătorului la care se face referire în sesizare.”.

La **art. 26, alin. (2)**, se propune după cuvintele „autorul sesizării,” completarea cu cuvintele „faptele imputate judecătorului și încadrarea juridică a acestora, informația prezentată de judecătorul la care se face referire în sesizare,”.. Această propunere derivă din pct. 70 din Opinia Comisiei de la Veneția, conform căreia, la lista specificată la lin. (2) ar trebui adăugate explicațiile furnizate de judecător.

La **art. 28, alin. (7)** se propune după cuvintele ”a depus sesizarea” de a completa cu cuvintele ”și judecătorului vizat”. Această propunere derivă din pct. 74 din Opinia Comisiei de la Veneția, conform căreia ”*Articolul 28.7 ar trebui să prevadă ca hotărârile completelor de admisibilitate să fie aduse nu doar la cunoștința persoanei care a depus sesizarea, ci și la cunoștința judecătorului vizat.*”.

O altă recomandare de bază a Comisiei de la Veneția se referă la **art. 31, alin. (5)**: ”*Articolul 31.5 prevede mai departe că "Membrul Colegiului desemnat raportor sau oricare membru al Colegiului Disciplinar pot solicita audierea martorilor sau altor persoane în cadrul ședinței de examinare a cauzei disciplinare". Judecătorului a cărui cauză este examinată de Colegiu ar trebui să i se acorde drepturi similare.*”

În acest context, se propune completarea art. 31 alin. (5) după cuvintele ”colegiului disciplinar” cu cuvintele ”, precum și judecătorul la care se face referire în sesizare”.

Pentru a asigura o informare eficientă a societății privitor la hotărârile Colegiului disciplinar, se propune **la art. 35 alin. (4)** după cuvântul ”Hotărârile” de a se completa cu cuvintele ”irevocabile ale”. Acest lucru este recomandat și de Comisia de la Veneția, care în pct. 85 menționează că ”*ar trebui adăugată la proiectul de lege o prevedere privind publicarea hotărârilor definitive*”.

Conform alin. 25 din Recomandarea OSCE/ODIHR de la Kiev privind independența judiciară în Europa de Est Caucazul de Sud și Asia Centrală, procedurile disciplinare trebuie limitate la ”presupuse cazuri de conduită profesională necorespunzătoare gravă sau impardonabilă și care aduce dezonoare justiției”.

De asemenea și alin. 66 din Recomandarea Comitetului Miniștrilor nr. (2010)12E/17 noiembrie 2010 cu privire la judecători: independență, eficiență și responsabilități prevede că ”interpretarea legii, evaluarea faptelor și aprecierea probelor de către judecători pentru a decide asupra cazurilor nu trebuie să atragă răspunderea civilă sau disciplinară, în afara cazului relei intenții sau neglijenței grave.”

Aceste recomandări internaționale au fost susținute și de Comisia de la Veneția, care a menționat că ”*totuși, doar neglijența nu ar trebui să atragă măsuri disciplinare. Numai nerespectarea îndatoririlor intenționat sau prin neglijență*

gravă ar trebui să ducă la măsuri disciplinare”.

În contextul acestor recomandări, propunem **completarea art. 36 cu un nou alin. (1¹)**, care va avea următorul cuprins: ”Colegiul disciplinar poate aplica sancțiuni disciplinare judecătorilor, foștilor judecători, președinților, vicepreședinților instanțelor de judecată doar în cazul în care constată că fapta imputată a fost săvârșită cu intenție sau din neglijență gravă.”

În pct. 81 și 82 din Opinia Comisiei de la Veneția se menționează că ”*Orice contestație împotriva procedurilor disciplinare ar trebui să împiedice decizia de la a deveni definitivă până la definitivarea recursului (nu numai deciziile de demitere a unui judecător din funcția de președinte al Curții sau din funcția de judecător, cum este prevăzut în Articolul 38.2). Procedura la Consiliul Superior al Magistraturii este menționată foarte scurt în Articolul 39. Aceasta ar trebui reglementată în detaliu pentru a asigura părților în cauză o cale de atac judiciară echitabilă și transparentă.*”

În acest context, propunem **la art. 39:**

- la **alin. (1)**, după cuvintele ”La expirarea acestui termen, hotărârile” de a completa cu cuvintele ”, necontestate ale”.

- completarea **art. 39 cu un nou alin. (1¹)** cu următorul cuprins: „Președintele Consiliului Superior al Magistraturii repartizează, în mod aleatoriu dosarele disciplinare contestate între membrii consiliului, cu excepția membrilor din oficiu, care vor fi desemnați raportori.” Numerotarea celorlalte alineate se va schimba în modul corespunzător.

În vederea evitării conflictului de interese în procesul de examinare a contestației, propunem completarea alin. (2¹) art. 39 cu textul: ”Dacă sesizarea a fost depusă de către unul din membrii Consiliului Superior al Magistraturii, atunci acesta nu va participa la examinarea contestației.”

Raportul OSCE ODIHR „Analiza evaluării performanțelor judecătorilor în Republica Moldova”:

Precum a fost menționat anterior, rareori evaluarea performanțelor judecătorilor este asociată cu, sau folosită ca, un precursor pentru sancțiuni. Exemple de acest gen sunt Belgia și Austria. Dacă un judecător din Belgia primește calificativul mediocru sau insuficient, aceasta ar putea rezulta într-o reducere temporară a remunerării judecătorului sau ar putea încetini înaintarea în carieră.³⁷ În Austria, acest lucru ar putea “duce la pierderi financiare” sau judecătorul ar putea “fi rugat să se pensioneze”.³⁸ Aplicarea sancțiunilor pentru rezultate slabe ca urmare a evaluării performanțelor poate fi, de asemenea, folosită, în unele cazuri, ca o modalitate de a evita inițierea formală a procedurilor disciplinare (care consumă mai mult timp și, deci, lăsate, de obicei, pentru probleme mai grave, și utilizate ca o ultimă instanță).

Concomitent, se propune completarea primei propoziții a art. 3 din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor cu cuvintele „, indiferent dacă hotărârea emisă de către judecătorul, subiect al unei cauze disciplinare a fost sau nu anulată.”. Modificarea propusă va contribui la

concretizarea anumitor aspecte ce țin de răspunderea judecătorilor pentru sancțiunile disciplinare care urmează a fi aplicate în legătură cu emiterea hotărârilor. Astfel, în cazul în care pentru a stabili dacă judecătorul urmează a fi atras la răspundere disciplinară pentru emiterea unei hotărâri, aceasta urmează a fi supusă controlului judecătoresc de următorul nivel există riscul tergiversării examinării cauzei și respectiv amânarea răspunderii sau expirarea termenului de tragere la răspundere. Or, pentru sporirea încrederii societății în actul de justiție este important inclusiv momentul răspunderii judecătorului pentru fapta comisă.

Întru-un final în scopul excluderii factorului coruptibilității în sistemul judecătoresc, care poate apărea în cazul deținerii a două mandate consecutive de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și inspector-judecător proiectul statuează cu norma prin impune aplicarea restricțiilor cu privire la numirea în funcție de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și inspector-judecător inclusiv persoanelor care au exercitat și exercită la moment împuternicirile mandatelor respective.

Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului nu necesită resurse financiare suplimentare de la bugetul de stat.

Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare

Drept urmare a aprobării prezentului proiect, cadrul normativ conex nu necesită a fi modificat, cu excepția unor acte cu caracter normativ ale Consiliului Superior al Magistraturii.

Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul legii a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la directoriul *Transparența decizională*, secțiunea *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Viceministru

Nicolae EȘANU